

RÍM ÉS RITMUS A KÖLTÉSZETBEN

A rím

- “ A **rím** szavak vagy szóvégek hangzásbeli összecsengése a sorok végén. Ritkábban egy vers-soron belül is előfordulhat rím, ezt **belső rím**nek nevezzük. A rímek fajtái: **páros rím** (aabb), **kereszt rím** (abab), **bokorrím** (aaaa), **ölelkező rím** (abba), **félrím** (xaxa).

Állapítsd meg, milyen rímelés jellemzi az alábbi versrészleteket!

- a.) Ablakomon besütött a holdvilág.
Ez a kislány olyan, mint egy gyöngyvirág.
De szeretném, ha ő engem szeretne,
De még jobban, ha az enyém lehetne!
(Népdal)
- b.) Mint a napnak ragyogása,
Barna szemének járása,
Ugy illik egész mozgása,
Még csak Pesten sincsen mása
(Népdal)
- c.) A merre én járok,
Még a fák is sirnak,
Gyenge ágairul
A levelek hullnak.
(Népdal)
- d.) Megkötöm lovamat piros almafához,
Megkötöm szívemet gyöngye violámhoz.
Lovamat eloldom, mikor a hold jön fel,
De tetőled, rózsám, csak a halál old el.
(Népdal)
- e.) Nem csoda, ha újra élek,
Mert hisz újra láttam őt!
Visszaszállt belém a lélek,
Eszmélek, mint azelőtt.
(Petőfi Sándor: Nem csoda, ha újra élek...)
- f.) Hajdanában, amikor még,
Igy beszélt a magyar ember:
Ha per, úgymond hadd legyen per,
(Ami nem volt éppen oly rég).
(Arany János: A fülemile)

RÍM ÉS RITMUS A KÖLTÉSZETBEN

A hangsúlyos verselés

A **hangsúlyos verselés** alapja a hangsúlyos és hangsúlytalan szótagok szabályos váltakozása. Alapegysége az **ütem**, melyben a hangsúlyos szótagot egy, kettő vagy három hangsúlytalan szótag követi. Jelölése: x' (hangsúlyos szótag), x (hangsúlytalan szótag), | (ütemhatár), || (sormetszet). A sorfajtaikat a szótagszám és az ütemek száma alapján határozzuk meg.

Pl.: Szeretnék szántani,

x' x x | x' x x

Hat ökröt hajtani

x' x x | x' x x (Sorfajta: kétütemű hatos vagy felező hatos)

Állapítsd meg, milyen sorfajta jellemzi az alábbi népdalrészleteket! Használd a tanult jeleket a hangsúlyos és hangsúlytalan szótagok megkülönböztetésére és az ütemhatárok jelölésére!

- a.) Elment a madárka,
Üres a kalitka. Sorfajta:
- b.) Teli van a rózsabokor virággal.
Teli van a város sok szép leánnyal. Sorfajta:
- c.) Mindenkinek azt ajánlom:
Szerelemnél jobb az álom Sorfajta:
- d.) Ez a kislány gyöngyöt fűz,
Ég a szeme, mint a tűz. Sorfajta:
- e.) – Hej, halászok, halászok,
Mit fogott a hálótok? Sorfajta:
- f.) Tisza partján mandulafa virágzik,
A virágja vízbe hull és elázik. Sorfajta:
- g.) Túl az Óton zergő malom;
Bút s bánatot törnek azon. Sorfajta:
- h.) Érik a szőlő,
Hajlik a vessző Sorfajta:
- i.) Este van már, alkonyul,
Nyuszi füle lekonyul Sorfajta: